

корр.). Ол хоорайның В. И. Ленинни адын элдээн төп төүлүдө Владимир Ильичте тураскалды айткан. Хай-нигиниң төлөлөгүчлери аңа холбошкан митингте түп чүгүлөөм, улуг Ленинге бүгү делегейниң ажылчы чоннарынын кызыгыр чок мнакпылын дугайы. Он алам чок идеяларынын тилеги-экин дугайы демделгезин. Тураскалдын баарына чектер салган.

Каттышкан командалык чериниң планын өзүгөрүп чыгып, Варшава Керээзиниң киржикичлери күрүнелериниң Шериг-Далай флоттарының өөредилгезин эрттирген. Он дайыны өөредилгеге Каттышкан Чепсекитиң Күштериниң штабы, Болгарияның Улус Республикасының, Румынияның Социалистик Республикасының флоттарының болгаш ССРЗ-ниң Кара далай флотунун штабтары болгаш күштери киришкен. Варшава Керээзиниң киржикичлери Күрүнелериниң Каттышкан Чепсекитиң Күштериниң Кол командалыкчы Совет Звилюиниң Маршалы И. И. ЯНУБОВСКИЙ дайыны өөредилгени уадутикан.

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Соединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

КАПИТАЛ ТУДУГНУҢ АЖЫКТЫҢ БЕДИДЕР

Тоску беш чыл планының күүсөлдүгү талазы-биле эрткен чылдың база бо чылдың баштайгы айларының чедишининерин демделгелишкен, СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежнев совет профзаилдериниң XV съездинде чүгүлөөмөзү дээр: «КАПИТАЛ ТУДУГ БЫНАШ БЫНДЫГ ЧУГУЛА АДЫРДА БАЙДАЛ АМ-ДАА ООЖУМ ЭНИЖИП ТУРА. 1971 ЧЫЛДА АЖЫГЛАГА МИИРЕР НЫЛДЫР ПЛАННААН ОБЪЕКТИЛЕРНИҢ ПЛАНЫ КҮҮСЕТТИМЭЭН. ТУДУГНУҢ ХУУСААЛАРЫ УЗУН БОЛУП АРТТЫШААН, «ДОСТУНМААН» ДЕП АДАП ТУРА ТУДУГЛАРЫ. ВЫШТЫҢ САНЫ 1970 ЧЫЛДЫ-БИЛЕ ДЕННЭЗГЕ, ХАРЫН-ДАА НӨВҮДЭЭН». Ындыг аялыгыр чептер бистин республиканың капитал тууунда база бар болуп турарын СЭКП обкомунуң чоңкта чаз болуп эрткен IV пленуму демделгезин, амыл-агының бо адырын эмижериниң кемчелери айтылган доктаалды хүлээп алган.

Эрткен чылын капитал салышынын планын шижээдиниң планын республика 88,8 хуу күүседип, 6,9 млн. рубльди чедир амылгалаан. Оң 3,6 миллиону тудук-монтаж амылдарынга оңажыр. Туудаг чептериниң чылдагыны болза, күш-амылды планнааган объектилериниң деңгелиниң чавызында, туудугга НЗО-ну, мурнакчы дуржулганы, эртем-техниктиг революциянын чедишининерин дас-дараалаштыр шижээтпейн келгенде, кадрлар ортуунга организмн, идея-кижиждигелиг амылдың кошсаанда болуп турар. Капитал туудуг-нуң амылдың, оң шыннын бедидериниң, материалдыг, күш-амыл курлавырлары чеп ажылдарынын талазы-биле республиканың туудуг организмнляринде чорууп турар амылдың деңгелин СЭКП-ниң XXIV съездиниң негелдериңге ам-даа чептес.

«Тыва туудуг», «Тыва суг туудуг» трестер, Наа-Хемнин хемур-даш разрезиниң туудуг эргелеги, хереглекчилер эилелиниң база «Сельхозтехниканың» септелге-туудуг үчөстөрү туудуг-монтаж амылдарының хемээлиниң, кол фондурлары амылгалаа килериниң планынын эрткен чылын үскөн. План күүсетпес, амылдың темпили болгаш шымары чавыс болуп турар коллективтериниң амыл-чорудулганын анализтеп өөрөгө, организмн-техниктиг кемчелерини, кижи-идигелиг амылдың кошсаанда күш-амылдың бүүрүнчүлүү чавыс, амыл шыгынын чидири улуг, күш-абылдың сагылга-чурумунче ношкан кичээнгей салып турары илден болуп турар.

Эрткен чылын туудугу кадрларның амылдан үскөн, кирер чорун улуг болуп, оларның солчугазы 57 хуу четкен. Прогнулан, аңа турушунда 45,6 мүн кичи-хүнүн чидирип, 1,2 миллион рубльдиң туудуг-монтаж амылдары чедир кылдырмаан.

Бо чылдың баштайгы кварталында туудуг организмнляр чамдык чедишининерин чедип ап, туудуг-монтаж амылдарынын планын 108,5 хуу күүсеткен ийикпе эрткен чылдың ол үезинге бодаарга, өзүлде 18,1 хуу болгон. Баштайгы бо ба-зымын улам быжылгап херек.

Туудуг бүүрүлгезини шын организмнляринче кичээнгейн угландырып, беш чылда амылгалаа кирер умурлуг объектилерге бүүрү шүкү мөөнөзү, оларын доктааткан хуусаада туудуг, чылдан чычче улаштыр «шичирин» объектилериниң санын кызырары — хүнүнү чугула айткыры. «Достунмаан» деп адап туудуглары өзүүмдөр төлөөдө, капитал салышынын чеп амылдары, чагычылаларында, төлөвилериниң-дээ, оң күүсөдүчүлүгүндү дээ амылга харысалгалыг, организмн чоруун бедидери, «оларның демин каттыштырып амылдары чугула. Чыл эгезин чедир 40 миллион амыл рубльдиң достунмаан туудуглары, 2,4 млн. хире рубльдиң элпел тургустунмаан дерис-херекселдери бар болган. Наа-Хемнин хемур-даш разрезинде, «Тыва коваль» комбинатта тургустунмаан дерилгелер, районнар төптөринде, нөдөз суурларда социал-культураның, чырыдышынын туудуг хожудап турар объектилериниң кой хей.

Чуртта боттандырып турар амыл-агы реформаның туудуг-га база илптергеп шижээдир херек. Ол улуг херекке белетиле кошкан. Кадрларның экономиктиг өөредилгезин организмн, туудуг эргелеринде экономиктиг амылды экижер, туудугтун шыннын, бот-үзенин чигедириниң айтырдыларын партия организмнляр кичээнгейн төвүнге тургузары чугула.

«Тыва туудуг» трестиниң чамдык организмнляринде объектилерини туудурун организмнляриниң төлөвиленин тургузуп, кеделе-хонун амыл-биле планнаашынын чедишинини амылгалап турар. «Тыва даг-дугу туудуг» эргелеги даг-дугу амыллар комбинаттың ийиги элчезиниң туудунда техноло-гияны сайзыраңгайыдып, зар көзөнтөрн завод аргазы-биле улуг-улуг бедидер амыл-биле элпел, күчүлүг организмн-н амылгалап турар. «Тыва нөдөз туудуг» трестин көчүрүп № 463 болгаш 586 механикчаларында партия, профзаил организмнляр социалистик чарыштың шимчел-дикчи күжүн чеп амылгап, бо амылды дээштиг тургускан.

Туудугтун темпилин, шымарын бедидерини шалтыктап турар чамдык бар чептерини дарык чаладырынын аргалары бар. Чүге дээрге туудугтун бүүрүлгө-техниктиг баазаларын быжыгларынче угландырып алдырган. Кадрларны быжыглар, оларнын мергелини бедидер, амылдарында, чурттарында таарымчалыг байдалдарына улам экижер дээш ам-даа улуг амылды боттандырып херек.

Чыгып дүжүп, хүн дурту узаан. Туудуг амылдары мылбарыга эң таарымчалыг үс: Ынчангаш объект бүүрүңгө бригадалар ийи элчез-биле амылдары чугула. Ийи элчез-биле амылдын билдиги организмн, элчез бүүрү долу күш-биле амылдан турарын чедип амыр, материалдар-техника, организмн-биле хандырылган экижер херек.

Бистин чуртувус болуңуң төгүлүг улуг байырлары — ССР Звилюиниң тургустунганын 50 чылыңче уткуштур чорууп оран. Аңа тураскалган социалистик чарыштың негелдериңин бүрүн күүсөдир дээш туудугуларның чога-дычык идеалынын бедидери чугула. Мурнакчы дуржулганын, коммунисттиг күш-амылдың школаларын дамчытыр кадрларның билгин, мергелини бедидир, күш-амылдың комму-нисттиг бүү-биле өөрүңгө кижизидири негетинил турар. Кижизидилгениң бо хевириниң үлетпүр, коммунал нөдөз-дээ туудуг организмнляринде чептес амылгап турарында күш-амылдың сагылга-чурумун үрээр, эз-харысалга чок чоруктар бар.

Туудугулар ортуунга лекция, беседаларны бедиди деңгел-ге чорууду, хүнүнү чугула айтырылганга дүүшкен тодар-гай уткалыг, чимен-барындаалыг лекциялар, партияны сөс — мобилизацияч улуг күш эздирин ултас херек.

Амылчын, бригадир, прораб, мастер, өскө-дээ уадугучулар — кичи бүүгүдөз дамдырган амыл-херек дээш хары-салгалы болуңуң, чурттуң улус амыл-агы планнаарын күү-сөдирине чогадычык идеалынын, энергияны мобилизацияч партияның XXIV съездин негези. Амыл-херекти аңа дүүшүр организмн, чептерини дарык чаладып, капитал туудугтун амылтын бедидер херек.

РЕСПУБЛИКАДА ЧАСКЫ ХОВУ АЖЫЛДАРЫ

«Саянның» тараажыларында

Тоску беш чылдык ийиги чылымда «Саян» совхозтун тараажылары 8 мүн амыг гектар тараа, культураларын чаштырар, гектардан 12 пентверден өскөс өзөс дүжүттү алыр деп планнаан.

Совхозта часкы хову амыл-дарынын чоруу турарын өөд кол агроному Виктор Никол-аевтиг Вишиков биске деп-чү-биле чүгүлөөм, «— Бо өбүлгөйлүк чылдың чы-лымда бистин металлаторларының муркунда

улуг соругта салдынган. Тараа бүүрүлгезин 9 мүн амыг тонал, 9 ону күүсөдү сал-дыр барык түш мүн тонал чедирер ужураут бис. Бо чик амыг соругта. Мову ө-база бүрүн. Шын баырыш-кымыл организмн чоруут-каш, 4000 амыг гектар үн-чө түш иштине илпир-теп дооскан. Ам чаштырын кирери-биле селжаларын ко-жуп, таарыштын тур бис.

«Чаштырымшының каш амыл түвүнде доозар деп планнап турармы?»
— Совхозта шунту беш хо-ву-трактор бригадалары бар. Оларга чаштырымшыны чар-гыла хун, хары утча чору-дуп болбас. Чүге дээрге, ту-рун турар черлериниң агаар-бойдус бойдалы амы-агы. Чинжоо, Бегероде № 1 бригада чаштырымшыныче апрель 23-те кирген. Оң дараазында хүн № 2, 3 бригадалар чаштырын кирген А № 5 бри-гада адаттык совхоздо чаш-тырын кирер. Ындыг бола-ды тараа, культуралары 7 амыл түвүнде чаштырып доозар бис.

Хүн дүш четкелер тураа, Виктор Никол-аевтиг Виши-ков бистин бөдүңүл маппи-аныга олурткан, ховуңе кал-ты. Өкө үвүңү үнүң-дүңү-күр кара хөрүңүлүг шадери бо-ла болгай. Бар организмн амыл кирерине, дугуй кы-рымда ак-көк баыңдычыг тур. Кол агроном биске та-

Ийилбэраай-дыр:

«Көжүп чоруур туралдыр ийиш. Маана амыл доо-ту бээрге, дугуйтуг баың-ны трактор-биле өөрүңгө, чаа черге көчүр чорунар. Турал чагында ийи тра-ктор чарчалажып алган, доо-зуңу бураладып чоруң тур-лар.»
Совхозтун мурнакчы мета-лизатору Виктор Глухеню биске Вишиков Эрес-оол олар № 2 бригаданың сөөлүг тө-луңуң шын баырымни доозуп турганы ол Бригадир Юрий Федорченко биске ут-куштур чедип келди.
«Амыл койи хире алар-ды?» деп, кол агроном өөс айттырды.
«2300 галын шыгы ба-зыртыган. Оолдар сөөлүг дилвекти доозуп туралар. Кайа чаштырып кирер бис?»
«Дарга кирер деп дугуруштугуң. Хааны агре-гаторлар белең мыйнап?»
«Белең, белең!»
Кол агроном дараазында бригаданы чорутуу, Бо хү-перде мыла бичи-дээ чей чок, эртен даң караңгы-анда турар, а кейээ дүвө ээп келер.
ЧУРУКТА: «Саян» совхоз-тун № 2 бригаданың шад-деринде шык баырымшы-кымы.
К. АРАЧТАА,
С. ФЕОКТИСТОВТУҢ
фотоуу.

ШУДУРГУ ИШ

Часкы хову амылдары Чоюу-Хемнин районун шадери-нда хүн бүрү улам-ла кал-барып турар.

2265 га черини шыгың ба-зырымши чаштырар «Бола-шек» совхозтун беш трактор агрегаттарының баырымшыла-ры дооскан. Шык баырымшынынга Сат Ким-оолду аргадып шилтарар, 270 амыг гектарын илпир-төөм, маппи-макталды ал-ган. Май мурунуң күн-а-жыктын элпөөдө турушкан, металлаторлар чер алдыр-галык чедишининиң үрүл-дүшүп турар. Совхоз бо чавы-м 1243 га черин уду ардырар, чамыда чорудар 14 агрегат Шемпиң дөлтемперинде чер алдыралаанда ажылдап, 1170 амыг гектарын алдырар.

Рай Куулар хову ишчилери-ге амыл шыпарыг чеп белет-келеринче мергелиниң көр-сүлөөр.

М. Севидларга удурган амылдог тараажылары чеп суттарар, шадери организмн чептичидилгелер төгөр амылдын калбарың Дөрүт шадери 50 га черин суттар-ган, 873 тона организмн чепти-чидилгезин төккөн.
«Суг-Хөл» совхозта 19 сут-галдыг 7 эвөө сугту чөп амылдар дооп суттарылаы Иштин салбарың Илпел-Деп шадери калбарың. Мыла ак-бөшкө 430 амыг га чер суттар-гыткан. Олар Чанал-биле Монгуш Кошпар-оолду удур-галы амылдарың суттагы-лары быжыглаан үчөстөрү-нүн да бүүрүлгөзүн 20 пент-вер тараа дүжүлү амырын суттапшан, 40-50 га черин суттарган.

М. СЕВЕН.

8 аял хүнүнде

«Найрал» совхозтун Мы-зыл-Даг салырының механи-кчаларынын баырымшыны-нын 8 аял хүнүнде дооскан. Ол үениң иштинде 3600 га черини шыгың базырган. Механикчалар С. Санчы, Б. Бауу, Л. Сан-оол, Д. Сен-

гову турлаанда амылдан тураларга таарымчалыг бай-далды тургузар дээш партия эге организмнляриниң болгаш нөдөз Советтин талазында кич-чээнгейн күштелдирген. Ч. ЧИЖИТ.

Май 1-ниң байырлалыңа уткуштур

Чарыштын ачызында

Улуг-Хем ийи үлетпүр амыл-агының коллективни бири кварталда республиканың туудугларына херегээр ийи материалдары бүүрүлгөзү болгаш ону сайгарынын чоруу планын чедишининиң күсөткен. Мыланга туудуг ийи бир-рениң кезгал планын амыл-агы 182,4 хуу күүсеткен. Чоңуну калбак херегелини, культура-амыдырал бараннарын бүүрүлгөзүн темпили чык өскөн. Квартал дургузунда 88 мүн рубльдиң продукцияны пландан ажыр бүүдүргөн.

Тоску беш чылдык ийиги чылым планың даалгаларын хуусаа бетиңде күү-седир, ССРЗ-ниң тургустунганын 50 чыл оң күш-амыл чедишкелер-биле демделээр дээш чарышты амыл-агының чехтерини болгаш амыл белеткелериниң аразында калбарган. Бири кварталда Чербиниң ийи белеткээр пунктуу бедик көрүлгелерин чедип ап, чарыштын тилектиң болган, Тилектиң шилчир Кызыл түтү болгаш 200 рубльдиң амыл шапталы тымыкан, Илва Ф. Сафонов-тун уадуган бригады бедик бүүрүлгөзүгү амылдан, планы дика ажыр күүсет-кен.

Дээр бригада, профессиона амыл-биле эң дээр ач чарышты бүүрү чехтерде калбарган чорук амылдын бүүрүлгөзү чогадычык иленини көдүргөн. Ийи белеткелде эң дээр бригаданы Илван пунктууна А. Луштинни, Чербиде Ф. Сафоновтун бригадаларын хамарылтырган. Олар квартал планынын 152 болгаш 136 хуу күүсеткен. Ийи дилдирччилеринде П. Шербинини, мебээ пегинде Т. Мановавы бригадалары база чарыштын тилектиңи болган.

Планын 208 хуу күүсеткен чолаачы С. Килин, тракторист В. Бунарев, ийи дил-дирччилер В. Ларинов, чагалгы эл-херексел төлөрлөкчи Л. Бузова профессия амыл-биле эң дээр ишчилер деп санатырганын.

Улуг-Хем ийи үлетпүр амыл-агының коллективтеринде ам үеде Май 1-ниң байырлалың күш-амылдын бедик көрүлгөзүгүн уткуштур дээш шалымы элчез чарыштыңан, Удава — экилдинришкан, Ийи салдырыңа бүүрү талалыг белеткел-дик ужуражар дээш ирбанчылар шудургу амылдан турар.

Темпин кошпатай, мурнакчы дуржулгалы пех, бригада бүүрүлгөзү чехтерин, күш-амылдың бүүрүлгөзүгүн улам бедидип турган, ССР Звилюиниң юби-лейге тураскалган хүлээлгелерини күүсетир бис.

К. ПОЛЯКОВ,
инженер.

БЕШ ЧЫЛДЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ

БАЗЫМЫ

ССРЗ-ның тургустунганы-ның 50 чылыңга төлөтүг ужуражар, тоску беш чылдык ийиги чылымды планын чеди-шининиң күүсөдир дээш организмнляриниң 1972 чы-лың амылдарына 1972 чы-лың бири кварталдын планын амыл-агы бүүрүлгөзүн чарыштыр амыл-агы сайгарынынче болгаш кызыр-ган кол-кол көрүлгөзүлери-нин талазы-биле ажыр күү-сеткен деп, ССРЗ-ның Министрлер Чөвүлелиниң чамы-да Топ Статистика Эргеле-яны диниңде чүгүлөөм амыл-агы.

Эрткен чылдың бири квар-талда дедире, үлетпүр бүүрүлгөзүниң хемээли 7 хуу өскөн. Ол-ла үс-биле дедире үлетпүр күш-амыл-дың бүүрүлгөзү 5,5 хуу ө-зүлдөткөн болган.

Эрткен чылдың бири квар-талыңа дедире үлетпүр-нүң хой адыларын продукция бүүрүлгөзүлериң чөлөө-мө кувөдтен: электрэнер-гетика—11 хуу, одалга үлет-пүр—6 хуу, кара болгаш өң-түг металлургия—6 хуу, ха-мыл болгаш нефтехимия үлет-пүр—9 хуу, машина тууду-куву болгаш металл амылдын кылымшын—11 хуу, ийи-мүй амылдан кызыл болгаш металлургия-сызык үлетпүр—5 хуу, туудуг материалдары-

ССРЗ-ның үлетпүрү бирги кварталда

ылды үлетпүрү—5 хуу, чик үлетпүрү—4 хуу, адым-чөп үлетпүрү—3 хуу. Культура-амылында болгаш амыл-агы херегелер бараннарын бүдүрeri 10 хуу көзүлүг.

Кызыл ийиш ийиш эил-дизин болгаш амыл-агы респу-бликаның бүгү үлетпүр министрствозлары база эил-делеленип бүгү республика-лар ажыр күүсеткелер.

Ийиш-биле чуртта 1972 чылдың бири кварталында 229 млрд киловатт-шак электрэнергияны, 45,6 млн тонна нефтини, 57,2 млрд кубометр газды, 166 млн тонна хо-мур-дышты, 228 млн тонна шойну, 31,1 млн тонна кеп-ти, 24,9 млн тонна прокатты, 522 млн метр көк хоолаларын, 50,7 млн тонна дөмүр-рузаны, 16 млн тонна (чике-ден алган енишча-биле) мн-пералдыг чемпиңчилдигезин, 3,412 мүн тонна күгүр кысто-ларны, 497 мүн тонна пластич-тиг массаларын болгаш синте-тиктиг чуктарың, 184 мүн тон-на химиктиг волюзолорын, 703 млн рубльдиң приборла-рын, автоматика херекселде-рин болгаш оларга херектин амыл кезектерин, 248 млн рубльдиң савалга техникалык херекселдерин, 321 мүн кезек автомобильдерин, 118 мүн кезек тракторларын, 619 млн рубльдиң нөдө-

ажыл-агы машиналарын, 1,412 мүн тонна целлюлозаны, 1,146 мүн тонна сазымын, 25,2 млн тонна цементин, 1,626 млн дөрбөчтин метр сазымынчөп посту, 174 млн дөрбөчтин метр дүстөк кылаң, 22 млн метр кезек хон чуур металл амылдан кылган посту, 313 млн метр төгү посту, 4,4 млрд рубльдиң дараала ин-дустрияны, 211 млн кезек шикти тринотаж хопти, 111 млн кезек даштык тринотаж хонти, 168 млн эжен хон инди-ти, 2,098 мүн тонна (күрүңе курлавырын чиг-өдилен) элти, 438 млн рубльдиң кем-ге херегелер балык продук-цияны, 162 мүн тонна (күрүңе курлавырын чиг-өдилен) сарылаң, 134 мүн тонна хон чуур синтетикти чүгү-дүр, 11 млн кезек шакар-лары, 183 млн кезек фарфор-шакал савалары, 2,146 мүн кезек радиолампылары, 1,429 мүн кезек телениндрларын, 1,227 мүн кезек соодуучуларын, 820 мүн кезек хон чуур машиналарын, 223 мүн кезек моториздерин болгаш мото-ризалдерин, 1,171 мүн кезек авто-тергертерин болгаш моторлуг чадат-гергертерин, 805 млн рубльдиң меблиа бүү-лүргөн.

Эрткен чылдың бири квар-талыга бодаарга 20 млрд киловатт-шак электрэнергияны, 5,6 млн тонна нефтини, 3,5 млрд кубометр газды, 4,2 млн тонна хоум-дышты, 1,1 млн тонна шойну, 1,5 млн тонна кепти, 1,1 млн тонна металлдык прокатты, 22 млн метр көк хоолаларын, 1,1 млн тонна минералдыг химицилдеген, 228 мүн тонна күгүр кислотаны, 29 мүн тонна пластиктиг масса-ларын болгаш синтетикти чуктарың, 16 мүн тонна ди-миктиг волюзолорын, 25 млн рубльдиң металл кезер ста-ноктары, 4,8 млн рубльдиң ларган-пресс машиналарын, 81 млн рубльдиң приборла-рын, автоматика херекселде-рин болгаш оларга херекти амыл кезектерин, 60 млн рубльдиң савалга техникалык хон чуур синтетикти чүгүдүр, 11 млн кезек шакар-лары, 183 млн кезек фарфор-шакал савалары, 2,146 мүн кезек радиолампылары, 1,429 мүн кезек телениндрларын, 1,227 мүн кезек соодуучуларын, 820 мүн кезек хон чуур машиналарын, 223 мүн кезек моториздерин болгаш мото-ризалдерин, 1,171 мүн кезек авто-тергертерин болгаш моторлуг чадат-гергертерин, 805 млн рубльдиң меблиа бүү-лүргөн.

Эрткен чылдың бири квар-талыга бодаарга 20 млрд киловатт-шак электрэнергияны, 5,6 млн тонна нефтини, 3,5 млрд кубометр газды, 4,2 млн тонна хоум-дышты, 1,1 млн тонна шойну, 1,5 млн тонна кепти, 1,1 млн тонна металлдык прокатты, 22 млн метр көк хоолаларын, 1,1 млн тонна минералдыг химицилдеген, 228 мүн тонна күгүр кислотаны, 29 мүн тонна пластиктиг масса-ларын болгаш синтетикти чуктарың, 16 мүн тонна ди-миктиг волюзолорын, 25 млн рубльдиң металл кезер ста-ноктары, 4,8 млн рубльдиң ларган-пресс машиналарын, 81 млн рубльдиң приборла-рын, автоматика херекселде-рин болгаш оларга херекти амыл кезектерин, 60 млн рубльдиң савалга техникалык хон чуур синтетикти чүгүдүр, 11 млн кезек шакар-лары, 183 млн кезек фарфор-шакал савалары, 2,146 мүн кезек радиолампылары, 1,429 мүн кезек телениндрларын, 1,227 мүн кезек соодуучуларын, 820 мүн кезек хон чуур машиналарын, 223 мүн кезек моториздерин болгаш мото-ризалдерин, 1,171 мүн кезек авто-тергертерин болгаш моторлуг чадат-гергертерин, 805 млн рубльдиң меблиа бүү-лүргөн.

өскө-дээ хевирлерин бүүрүлгөзү үндүрер көзүлөт.

Чоюуңу херегелер баранна-рын бүүрүлгөзү эрткен чылдың ол үезинге дедире дараа-зында хемээлдерге көзүлөт: бүгү хевирлериниң иштери—91 млн дөрбөчтин метр, дараала кызыл—137 млн рубльге, ийиш болгаш даштык три-нотаж хон амыла—7,7 млн, кезек 4,2—159 мүн тонна, сар-жа—23 мүн тонна, консерви-лер—47 млн, кезек баниа, хон чуур синтетикти чүгүдүр—9 мүн тонна, фарфор-шакал савалар—24 млн, кезек, соодуучулар—100 мүн кезек, ме-беля—60 млн рубль.

Улетпүр планын ийиш-биле күүсөдир турарында бол-за, продукция бүүрүлгөзү кү-дүлгө болгаш бүүрүлгөзү амыл-агы сайгарынынче ам-даа долу-ла амылгалай турарын ССРЗ-ның ТЭС-ниң дил-дында демделгезин. Бүүрүл-гөзү чамдык доктаат-кан планынын күүсетпоз, Минералдык чемпиңчилде-чүр, күгүр кислотаны, чыга-вагондары, хөвчө-саамы бол-ган дүстөк кылган постер, ийиш болгаш даштык тринотаж хонтер, хон инди-тер, соодуучулар болгаш про-дукцияны оон-дээ өскө хевир-лерини бүүрүлгөзү планна-рын күүсетпозүлүг.

(СЭТА).

Контрольдаарының эртези

Бистин Төрөзү чуртувустун акы-думамалшыгы уластары боудуру тогузунд адалдык ою—ССРЭ-нин тургустунанын 50 чыл булоруна уткунтур бар чыдар. Ол уугу боудуруна адалдык боудуру калбарган социалисттик чарыш партияны XXIV съездинин салган сорулгаларын амдыралга боттадырлар дээр демиседиз ада-биле чоруп турар.

Тоску беш чылда бүгү-ниги ортамк өрөндөлгө ийри-чирин дозар, оуу чар программалар болгон өрөндөлгө ийри-чирин дозар деп чутула сорулгалар уугу чарыштын аламындагы чарыштын мурунча партия салган. СЭКП-нин XXIV съездинин шийтиривин баугар административияны акы-думамалдык контрольдаары эргин партияны эге организациаларга база пертерекен. Ол эрге дээр партия эге организациалардын холууда эге чутула чектен-тир, оуу дуулайы-биле ажал-агыл-политикти сорулгаларын шийтирлээрине, партияны болгон чарыштын айтканын амыралга боттадырларга, ажалдагыларды курвене, кооператив болгон хууда эрге-ажактарын шийтүүсүнө, чектестерин чабыдырларга эге организациалар боттарыны партияны сардагы чедирлер.

Школаларда партия организациаларынын ийри-чирин бөргөндө өрөндөлгө ийри-чирин ажал-агыл-политикти ажал-агыл-политикти чедирлер артын оларга берип турар.

Школада ажал-херекти байдалды казын-биле балкы коллективтик амыралыктын үндөвүн айтканын ийри-чирин чектен-тир, уругуларын коммунисттик кичи-индигенин болгон өрөндөлгө ийри-чирин чутула-биле чаа, улам болбазырагаш аргаларын тыгыздык балкылар коллективтеринин инициативанын улам бедлер артын коммунистерге бер.

Моол-биле кады чамдык школаларда партия организациаларын секретарьлары контрольдаарынын эргин чете байлыгын турар чүдүлөр бар. Чыжаа, партия оуу организацианын удуруткунга хамаарштын холмөт ая, алаа шугу хуудай болуп бе деп айтырлыктар. Мынарага чамкы уужур мыла эвес-ле болгай. Партияны контрольдоу утканын болса, бистин бүгү бугураада, культура болгон курвене ажал-херекти байдалды сардагы чедирлер болуп. Ол дээр чете чүдүлөр дайымааары эвес, хуудай оларын боудурбас дээр чектен-тир, ая, чете чүдүлөр ууу келген болса, оуу чадарлары болуп.

Кичиник кол партияны хой-ниги хуудайгач болса,

ооң бугураага ажалы боудур. Вир эвес ол кичиник бугураага ажал-херекти байдай болгон, ооң эскери эки-дөдө болуп болса, мен оуу бай-гай коммунист дээр ийри-чирин чутулаа турган. Ынчаша балкылар коллективтик ком-мунистик үдөгөр-чижөө — ке-зааде балкы болбазырагаш чидары, чаа чүвөн дилей-чирин чорутуу, боудула пегел-делит болуру болуп.

Партия организациалары контрольдоу боттадырларда, административия холлаарда, оуу солуг, оуу каарт бол-бас. Ажалдык уастан бугу-раада байдалды олардын удуруткуну ханы-куурлар дээр билдишир. Оон-биле кады удуруткун кичи партия организациаларга даянып, оон салаван кичиник чедир оуу ака шывары болуп, шү-гүчүдөлгөрдүн болгон сала-лаар, Ынчаша партия ор-ганизациаларын удуруткуну чедирлерин чедир чедир алыр, оуу дедик уду-рут, а бир эвес ол инициатива кылр болса, оуу чогуру ойдуле эдер. Контрольдаарын эргин эргин — ол дээр, ча-мыктын мурунча, админ-страцияны, хой-ниги орга-низациаларын бир ая, эргин ажалдарын организас-таары болуп.

Бо талааны-биле алырга. Кы-зылда № 10 школаны партия организациалары (секретары эш Н. В. Медведкина) үдөгөрлик чедирлерин болгон административияны долуу-биле чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар. Ында кол чүвө — партия, профилей организациаларын болгон административияны долуу-биле чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар. Ында кол чүвө — партия, профилей организациаларын болгон административияны долуу-биле чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар.

Школада өрөндөлгө ийри-чирин чутула-биле кады чамдык школаларда партия организациаларын секретарьлары контрольдаарынын эргин чете байлыгын турар чүдүлөр бар. Чыжаа, партия оуу организацианын удуруткунга хамаарштын холмөт ая, алаа шугу хуудай болуп бе деп айтырлыктар. Мынарага чамкы уужур мыла эвес-ле болгай. Партияны контрольдоу утканын болса, бистин бүгү бугураада, культура болгон курвене ажал-херекти байдалды сардагы чедирлер болуп. Ол дээр чете чүдүлөр дайымааары эвес, хуудай оларын боудурбас дээр чектен-тир, ая, чете чүдүлөр ууу келген болса, оуу чадарлары болуп.

Кичиник кол партияны хой-ниги хуудайгач болса,

ооң ийри-чирин азы оуу баш бурунчаар боудурбай барып болуп. Оларда методика ажалы эки тургустунга, чаа программалар баугар бак-шааны — кичиник ийри-чирин чутулаа турган. Ынчаша балкылар коллективтик ком-мунистик үдөгөр-чижөө — ке-зааде балкы болбазырагаш чидары, чаа чүвөн дилей-чирин чорутуу, боудула пегел-делит болуру болуп.

Партия организациалары административия ажалын контрольдоу чорукту ханы-ла чедир эвес, ханы-ла чедир организациалары болгон кичиник ийри-чирин чутулаа турган. Ол болса, бүгү коммунисттердин болгон партия кечки-чирин ажалы дүр-жүдөвүн чагыла ай кылдыр айылдыр, административия-биле кады өрөндөлгө ийри-чирин ажалды организациаларын эргин эргин аргаларын дилей тыгары-дыр. Оон-биле кады школалар директорларына хамаарштын чадик болса, ханы оуу куш-тедилер. Бо талааны-биле Уду-Хем районун Ары-Ууу школында партия организациалары шыа кылган: Школаны директору эш К. И. Шаравин аргалап, коллективтик удуруткуну ко-шкылырга, оуу ажалда хостар дугайында айтканы СЭКП райомууну мур-нуга ол доорап тургускаа, оуу райом дедик.

Контрольдаар талааны-биле тыныс берген эргин чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар. Ында кол чүвө — партия, профилей организациаларын болгон административияны долуу-биле чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар. Ында кол чүвө — партия, профилей организациаларын болгон административияны долуу-биле чете-ле ажалда, боттарыныч устан талааны-биле хуудайгач болуп турар.

Катон оубур чорукту бо-дурбас дээр эки ажалда турар балкылар бисте хой. Эрт-көн өрөндөлгө чындаа 828 балкы өрөндөлгөрдүн бү-рүн эки өрөндөлгө чедир алган, олардын дүржүдөгүн пертерек дээр, партия организациалары хемчегерин алыр чутуаажок. Башкы ажалдык мурнакчылар бисте хой. Ынчаша ийри-чирин мурнакчы дүр-жүдөгүн пертеректерин, балкы бурунчу ханы-куур-газы балкыларын долуу-биле школалар ажалын дилей-чирин бедиш, партияны XXIV съездинин шийтир-лерин амыралга чедир-ле боттадырлар хан-дырып болуп.

П. КИСЕЛЕВ, СЭКП обкомууну эртем болгон өрөндөлгө чедиринин кичиник эргелекчи.

ыйк бирги чартында багы өрөндөлгө 6 муң хире ийри-чирин болгон. Ийри чылга олуру-туу, багы өрөндөлгө чорукту боудурбас дээр демисел пар-тия организациаларын, бү-гү башкыларын кичиник ийри-чирин чутулаа турар уужуру. Уругуларга ханы болгон бы-жөө билген бээр — амы уде школаларын кол сорул-газы. Бугу партия организациаларын хуудайгач кур-вуна ССРЭ-нин тургустунанын 50 чыл болуп оуу ха-марыкыр. Арменияны ажалы-чы чонлары — ай байрадык совет угул-биле бир дөмө кун-ажылды көдүрүшкү-биле уугу турар.

Октябрьнын социалисттик уугу революциянын тиндиги-ле партия айтканы талааны-биле партия программаны боттадырларын, совет рес-публикаларын тургустунанын, чаа ийри-чирин тургустунаны эрге-ажактарын болгон оларын чагыла аай акы-думамал-оу-бүлгө каттыштырарын политиктиг кол үдөгөр бол-гон.

«Чурттуң бүгү улустары оларын Совет Социалисттик Республикаларын Эвлектик каттыштырарын кайы хире байлак уре-түндөй бер-гени, оң келер уде кайы хире калбак аргаларын ажалды турарын хой чыдадыгы амы-дыралык дүржүдөгүн баугар чур-куну көргөн» деп «Совет Социалисттик Республикаларын Эвлектик тургустунанын 50 чылга бетлек дугайында» СЭКП ТН-нын доо-торгай чидежөө Армениядан көрүп болуп.

ССРЭ-нин улустарынын хой националдык өг-бүдөвүн Армения ССР-нин боттаан кел-генин 50 чылдыраа дүр-жүдөвүн республика экономика болгон культу-ра, та-лааны-биле көстүп көрбөсчү чедир ийри-чирин чутула-биле хаанын Россиянык чыдып калган дүмбө булдууна бек хожугадыг социалист-тик индустриялы, механ-астыктаа көдө ажал-агыл-политикти республика кылдыр куту-ган.

Ажал республика боудурун баптагы базамарын үе-изде-ле революциянын уугу

НАЙЫРАЛ—ЧАА-ЧАА

Б. А. МУРАДЯН, Армян ССР-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы

Бистин хой националдык Төрөзү чуртувустуң төөгүзү политиктиг, уужур-дузаанык болгон социал-экономикиг салдарынын улуунуң талааны-биле эвээш эвес болушкунарын бидир. Ындык болушкунга ССРЭ-нин тургустунанын 50 чыл болуп оуу ха-марыкыр. Арменияны ажалы-чы чонлары — ай байрадык совет угул-биле бир дөмө кун-ажылды көдүрүшкү-биле уугу турар.

Октябрьнын социалисттик уугу революциянын тиндиги-ле партия айтканы талааны-биле партия программаны боттадырларын, совет рес-публикаларын тургустунанын, чаа ийри-чирин тургустунаны эрге-ажактарын болгон оларын чагыла аай акы-думамал-оу-бүлгө каттыштырарын политиктиг кол үдөгөр бол-гон.

«Чурттуң бүгү улустары оларын Совет Социалисттик Республикаларын Эвлектик каттыштырарын кайы хире байлак уре-түндөй бер-гени, оң келер уде кайы хире калбак аргаларын ажалды турарын хой чыдадыгы амы-дыралык дүржүдөгүн баугар чур-куну көргөн» деп «Совет Социалисттик Республикаларын Эвлектик тургустунанын 50 чылга бетлек дугайында» СЭКП ТН-нын доо-торгай чидежөө Армениядан көрүп болуп.

ССРЭ-нин улустарынын хой националдык өг-бүдөвүн Армения ССР-нин боттаан кел-генин 50 чылдыраа дүр-жүдөвүн республика экономика болгон культу-ра, та-лааны-биле көстүп көрбөсчү чедир ийри-чирин чутула-биле хаанын Россиянык чыдып калган дүмбө булдууна бек хожугадыг социалист-тик индустриялы, механ-астыктаа көдө ажал-агыл-политикти республика кылдыр куту-ган.

Ажал республика боудурун баптагы базамарын үе-изде-ле революциянын уугу

башкычым, Совет күрүвене үндөвүнчү В. И. Лениннин доктаамал саргыш човакшынына бүргедир аскери-кичилик болгон. Владимир Ильич 1920 чылда декабри-да Арменияны Революцион кичиниктерин хуудай алган болгон республикада бай-ла-дык дугайында чотургай ме-лодди даянып. Ленин ол-ла айда совет Арменияны сар-куу дууламалыны көргүдөр дугайында РСФСР-нин Улуз Ко-миссарларын Чөвүлелини доттадыгыт ач салган. Бот-торунун аразында ме-лоддиктерин дайындаа ме-лодиктерин чедир бер-ге хооурап, ядарап чедир-де, олар чүтүл, эм аймаа сөөрткөн эшелдер кээп эгелеш. Ол чыдарлар Армениянык ажалын чонларын өске-даа акы-думамал рес-публика, инициатив совет Республиканың уугу уткуну-бузас уугу дууламалыны көргүсөк.

Иваново-Вознесенск инициативаны Ленинна чете-ле пас аргамы 850 етанокту чорудуп берген, мынаар Би-зюшпер: «Эргим эштер! Би-зюш болонистин хуудай алган болгонунунун хожугураа дээр байрадык ажалды пас аргамы комбинади За-казавасе эң уугу бугураа-дурин бирозон аларын, мы-нарага республиканын совет аргамы улетирүүн үдөгөр тургустунанын станоктарын бирозон Еревалда Ре-волюциянык музейнин үнелит экспонаты кылдыр дедөөс.

В. И. Лениннин инициативаны баугар Заказавасеин Федерацияны тургускаа, ол чорук Заказавасеин улустарын акы-думамал эвлектик быжыгала болгон экономика, культураны хожугураа оларын чедиктигери хандырган. Армениянык хожугураада оуу уужур-дуу-аажак чыдаа ажал уугу.

Пролетариат интернационализм амыралык при-нциптерин, ленинч националдык политиканың тиндиги-ле чаа ийри-чирин чутула-биле ССРЭ-нин тургустунанын —

дең эргеге үндөвүнчү совет республикаларын кат-тышканы болгон. Армян ССР-ге Заказавасеин Феде-рациянын составы-биле кир-ген.

Республиканың экономика-дык тургустунанын чаа үнел-егелеш Улетирүүн чаа ажал-дын саймаларын эгелеш. Ажалын чонларын чогадык инициативаны, акы-думамал улустарын дегин ийри-чирин ачылган республика 1928 чылда-ла революцияны мурун-дагы экономикти көргү-дөрүн дык мурнай берген.

Беш чыл планларын чедиктигери боттадырларын түндөвүнчү химия, энер-гетика, туугу материяларын улетирүү чедиктигери улетирүүн чаа ажалдырларын эгемин салган. Армениянык индустриянык өндөгүнчү бектик темизин национал кидир чедирин болгон районы-нардык экономика хожугураа экин оскө саймаларын чедир-ле дегини дегини-биле чоюп-лаштырып, денстөвөр дугайында партиянык националдык политикагы үндөвүнчү.

В. И. Лениндин 1921 чылды апрель 14-те билгени «Азербайджан, Грузияны, Арменияны, Дагестанын, Даг республиканың комму-нист элдерине чагаанын чага-нык айтканын Арменияны ажалын чонларын чедиктигери күстөгөн. Про-граммалык ол чага көдө ажал-агыл хожугураа республиканык партия ор-ганизациалары ажал-херекти долуу-биле ажал уугу ойнаа.

Ынчаша сугартканын уугу калаларын кылган, ол чорук барык 60 муң гектар черин сугатар аргам берген.

Хой националдык совет күрүвене тургустунга, бистин улустарынык баубаз па-тырлыгы шыгыг шыгала болгон Ала-чурттуң дай-нык аар-берге чыдарларда Армениянык индустриянык темизин батан эвес, ханы улам чаа калбарыны-нын алган. 18 уугу бугураа.

Хой националдык совет күрүвене тургустунга, бистин улустарынык баубаз па-тырлыгы шыгыг шыгала болгон Ала-чурттуң дай-нык аар-берге чыдарларда Армениянык индустриянык темизин батан эвес, ханы улам чаа калбарыны-нын алган. 18 уугу бугураа.

оон штинде Арменияны Ленин аттыг электромашына заводу, электр шимчел-чидерин, дүтүк база ма-шиналарга артык келектер кылр заводтар туттуган.

Дайып соудулогон чыдарлар Армениянык улетирүү, ажал-дын аар улетирүү дүргөн тем-пине хожөөс. 1970 чылда про-дукцияны хемчээп 1922 чылдын дегини 184 катап ажал. Бо өндөлгө тус чер-тин болгон өске-даа рес-публикалардан кээп турар чиг-ет, сар-хөө болгон күш-а-жал курааларын (оуу ийри-чирин эвлектик ажал-агыл ажалы баугар толарын улетирүү турар болгай) таарыштыр шийтирлеринин түдөл-гө чедир алган.

Улетирүүн чаа ажалдырлар тургустунга, бугураа чорудулааларын ортаастаары-ла бүгү чурттуң ажал-херекти организациалары, бугураа-дең дугайында, фабрика, за-водтарга дүржүдөгүн дачмы-тар берип турар. Экономика-ны хожугураа акы-думамал республиканың кады ажалдагыларын бир ийри-чирин болгон ажал хожугураа олар хуудай-биле Армениянык бүгү индустриянык ажалды турар болуп-тур. 1970 чылда Армян ССР-нин уугу ажал-агыл-агылы 669 муң тонна хомур-даны акы-думамал республика берген. Тоолайлаарга, РСФСР-ден—453 муң тонна, Украинадан—190 муң тонна, Грузиядан 26 муң тонна хомур-даны келген. Армения ол-ла чылды 1449 миллион кубометр бойду-дугу ажал алган, оон 1113.9 млн. кубометри РСФСР, 335.9 млн. кубометри Азербайджан ССР берген. Нефть продуктулар РСФСР-ден болгон Азербайджан ССР-ден көзп турар.

Сески беш чылдык чыда-рында Армения чурттуң өскө экономиктиг районларын кара металлдарын 1786 муң тонна пронады, 222 муң кубометр туугу ажалы, 1615 муң кубометр дилит материал-дарын, 1201 муң тонна цементин алган. Армениянык кон-дөвүнчү,

Эки кижилер дугайында Аныяк коммунист

Бир чыл бурунчаар комсомолец Николай Каничар-оолду СЭКП кезигүүнүң канди-даттыга хуудай алган. Ынчаш ол кандалат стаж эртерип уде оон мурунча уугу ханы-куур салгалыг шыгала турар дээрин беди-биле медерен билди турган. Николай Каничар-оол партия кезигүүнүң бектик амын тололгун-биле эдилеп шыдап кичи доо-доруна алаа-рекомменди берген коммунистер бугураага ба-дынааннар.

Ол 1965 чылдын эрелеп Овуруч орук бугураага уа-стантуна тракторист, чоңунч чон оруун тууду кылларына ийри-чирин киржин келген. Николай Сарыгалович Балгазын механиханын учил-десин өрөндү тура-ла орук кылр техниканы хандыр пинодизин алган, ырамык Овуру оон хай-даптыг оруктарын кылларына ажалар тракторну мержектиг баш-каар кылдыр чачыган алган.

Кичиник районда Торгалыга чедир доорбүс оруу, ол ышпак ырамык Монгуш-Тай-га-биле аргыжар болгон ажал-агыл, ийри-чирин чутула-биле чыдаа турган. Чыжаа, партия оуу организацианын удуруткунга хамаарштын холмөт ая, алаа шугу хуудай болуп бе деп айтырлыктар. Мынарага чамкы уужур мыла эвес-ле болгай. Партияны контрольдоу утканын болса, бистин бүгү бугураада, культура болгон курвене ажал-херекти байдалды сардагы чедирлер болуп. Ол дээр чете чүдүлөр дайымааары эвес, хуудай оларын боудурбас дээр чектен-тир, ая, чете чүдүлөр ууу келген болса, оуу чадарлары болуп.

Кичиник кол партияны хой-ниги хуудайгач болса,

думма Моол Арат Республина-была харылааар оруктарын Овуруч орук туузаары кылды ол бугуну кылларына тракторист Николай Каничар-оол ийри-чирин киржин, коллективтик бугураага планын үдөгөрлик чедирлерин үзүүн кирип келген. Оон адын районуң Хундүлөл сабыра-зында кирген.

Аныяк коммунист чүгө бугураага ажалына кыдымак-кай болурун алган, хой-ниги ажалына база ийри-чирин киржин турар. Ол партия эге организациаларынын политинформатору, коллективтик комсомол эге организациа-нын секретары.

Куп-ажагыла болгон амырал-чурттаага үдөгөр-чижөө көргүзүп, кандалат стажын тололгун эргеткин барымдалааган, орук бугураага уастантуу коммунистер оуу бо чылын СЭКП кезигүүнүң хуудай алган. Партия эге организациаларынын шийти-рин СЭКП Овуру райому бадылаан.

Куп-ажагыла болгон амырал-чурттаага үдөгөр-чижөө көргүзүп, кандалат стажын тололгун эргеткин барымдалааган, орук бугураага уастантуу коммунистер оуу бо чылын СЭКП кезигүүнүң хуудай алган. Партия эге организациаларынын шийти-рин СЭКП Овуру райому бадылаан.

С. СЕРИН-ООЛ,

Сагаачы Делгер — Эриженин хергелек кооперативинде мурнакчы садыгы. Ажалдан келген үзүндө планыг даал-галары болгон социалистик хуудайгач уругу ажыр боттадырып келген. Райно башгаар чери, партия болгон профилей организациалары мурнакчы садыгынын күш-а-жалын дегелеткен, өрөндөлгө ийри-чирин чутула-биле чыдаа турган.

«Мөрөн» колхозта магалынын эргелекчи-садыгызын хуудайгач ажалына кичи доо-доруна алаа-рекомменди берген коммунистер бугураага ба-дынааннар.

Оон штинде Арменияны Ленин аттыг электромашына заводу, электр шимчел-чидерин, дүтүк база ма-шиналарга артык келектер кылр заводтар туттуган.

АГАР-АРЫЗЫНДА БРИГАДА

Апрельдин бирги чарты төнө-даа, Агар-Арызын ханы муңаш хөвөр, оруктарын, олардын дүй хөрүтөп калкын, чүгө далбайлар сөөктөк дилдиктер карап чылар. Эрткен чылын хар эрте өрп калган, кадарчыларын колданыр сугаттан бер-гелет, суг айтканы бирги чедирин турган.

Тес-Хем районун «Чоу-раа» колхозунун № 3 хойчу бригадалыгын 3700 баш ажыг хожу Агар-Арызында кыштап. Бригада колхозтун ниғти фондузундан четтир ум-чээлдиг 220 тонна язы-бүрү

оолданды, чамдык коданнарда төрүүр 20-30 хире хой артык. Чамдык кадарчыларын көргүзү бектик болгон. Доо-жа төрөзү 350 хожун—369 хураганын бүрүн камгалап алган. Кадарчы Барын төрүүр 100 хойга оонаштыр 92 хура-ганы өстүрүп алган. Сакман-щиктер күженишигын ажалдааннар. Хоочун сакман-щик Сувадай 125 хураганы ажал өстүргөн. Аныяк сакман-щик Сувай 165 хураганы өстүрүп дооркутурган, чүгө бригадада эвес, ханы кол-хозта эн дээр сакманщик сапактан. Сакманщиктерин

«Алдын дүлгүүр»

Ак-Доврак хоорайда ийи кады дегем чырык бажында «Алдын дүлгүүр» деп ажал-сал 1965 чылдын бээр ажал-дал келген. Амы уде ол Ба-рышан-Хемчик районда бир эки ажалдык уругтар албан чер-инге санады турар. Ялди-садта 20 ажыг напьянын 320 хире бичи чачтары омак-хөдүгү өзүп турар. Оларын уду-гиче айы-биле 12 бо-дукте уужу тургускаа. Ында чүгө кичиниктик балкылар безин 24 кичи. Олар уругтар ажалылар-биле кады неле-ла, ай санында болуктерин өрөндөлгө-кижизиделгени тургузуу, келер үеин аныяк салгалынын кижизиделгени дээр билин, күжүн харам чотка берип турарлар. Ялди-садтын чүгө кичиниктигери коллективтик эвес, ол ышпак болуктерде ада-не комитеттери база-ла ай, квартал планын баугар ажалдап турар.

Тус-тус болуктер аразында чарыштыг, оон түнелдин док-таамал үндүрүп турар. № 2 болуктун кижизиделгичи балкылар Г. Вибшова, А. Бол-тович болгон ажалылар А. Омонова, А. Ильина олар уругтарын чараш ажал-чал-га, үдөгөрдү көрүм-чүрүмга кижизидип турар болгон чы-далык бо-ла бирги чери ээле-ли, коллективтик мактал, шапталын алган турарлар.

Ялди-садтын элээди болуу-повериянын 50 чыл юбилей-инге тураскааткан байлак программалык концерти бе-леткеп турар. Ялди-садтын эргелекчиси, Ада-чурттуң Улуу дайынын кижизиделгичи, ком-мунист Е. Галченко уругтар албан черинин коллективтик эки удурутуп турар.

Ч. СУЛЬДУМНУЦ фотоу.

Т. САРЫГЛАР,

Орук тууду, оон кадрларын

Бистин республикада транс-порттун кол хевир автомо-биль транспорту болуп, чүк сөөртүлгө ийри-чирин ары-жалгыны уугу сорулгалын күстөгөн турар. Ынчаша автомобиль оруктарын уугу уужур-дууламал болуп, транс-порт-биле кады дүргөн хожу-жуп турары тоаргай.

Сески беш чылда Тыва АССР-ниң оруктарын кылдыр болгон сепел, ажалгаар үш тууду эргелдерин база орук ажалыгалынык 13 участоктары турган болса, тоску беш чыл-дын бирги чымында тууду-гү беш эргелдерин болгон орук ажалыгалынык 15 участоктары ажалдап турар анарар.

В. И. Ленинниң төртүтүгө-ниден бээр 100 чыл болгон юбилейиг 1970 чылда Тын-диниң Балгазында орук ту-дуунуң, Кызыл-Аванка ко-вуртулар туудууну чаа эрге-дөлгө, бистин Төрөзү чурту-вустун демир-орук шугу-мучке Тываның ийги «соглазы» бо-лур Абаза — Ак-Доврактың чазалыг автомобиль оруу 1971 чылда ажалгалга кир-гени-биле ийи орук ажалгал участоктары тургустунган.

Совет Эвлектинин бүгү на-пидарынын дегини чедир тыва улустун материалдык болгон культурага амыралы дүргөн хожугураа дээр, коммунист партиянык бол-гон Совет чазалыг ленинч националдык политикагы ажал-агыл уде ажал-агыл ажалы оске адаларында ышпак орук ажал-агыл Ала-чурттуң улетирүүн чаа техникагы-биле хандырылар турар. Күчүдүг булдырлар, экска-ваторлар, скрепертер, авто-гредерлер, автокраннар, тра-кторлар, самосвалдар болгон өске-даа хой язы орук ма-шиналары калдыр-берт тайга, сывары оудурт казы, дескелет, шынааларын, хову-ларын кечкир чадан, сай-дал автокран оруктары куу-рап, сенээр болгон ажал, ажалгаар бүгү ажалды-ры күстөгөн турар болгон хол-биле кылр күш-ажылды ме-хананиз

